

Emiráty jsou dostupné letecky, ale kdo se dostane k mocným jako podnikatel a analytik Petr Havlík?

Dialog o obecných tématech byl natočen ve středu 10. ledna 2017, odpoledne v prostorách pracovny Petra Havlíka v ulici Pod Klauďiánkou 4a, Praha Podolí.

Teze:

„Z mého pohledu Spojené arabské emiráty nejsou zcela tradiční arabskou zemí, kterou si v bájné představě umíme utvořit“ - **na vymezení pojmu**

„Nechtěl jsem zůstat v pozici jednorázového turisty, případně člověka, který přijímá pouze zprostředkovaná sdělení.“ - **nebýt pouze pozorovatelem, ale i aktérem**

„Někdy se zdá, že svět je tak zásadně jiný, složitější, pestřejší a odlišný od zprostředkovaných zkratk, že věci musíte poznat nejen z osobního kontaktu, ale přiměje vás to něčemu se doučit, zjistit, jak se vše zrodilo, kdo je kdo atd.“ -

„Cestujete-li do země, kde je dominantním náboženstvím islám, pak vás nemůže překvapit to, že vedle vašeho hotelu stojí mešita a pravidelně pětkrát denně imám svolává své „ovečky“ na modlitbu.“ - **poznání náboženského světa**

„Lidský život je stále dobrá hranice, nicméně oni přemýšlí, v jaké kondici budou zemi předávat svým synům, svým vnukům.“ - **perspektiva úvah některých Arabů o světě**

Dialog o Spojených arabských emirátech s Petrem Havlíkem:

MS: *Je zajímavé, že člověk ze střední Evropy, která je obklopena horami, se vydá na cestu až do islámského světa. Jaký byl hlavní motiv vašeho zájmu? Byla to snaha poznat svět jiné zeměpisné šíře - svět, který je zobrazován někdy nepřátelsky, někdy tak, že tam žijí pošetilí lidé, kteří za své peníze utrácí doslova miliardy, aby se přiblížili „nebesům“.*

PH: Pohybují se tam přes tři roky, a proto si troufnu říci, že již mám nějakou představu o tom, jak ten jejich svět vypadá. Z mého pohledu Spojené arabské emiráty nejsou zcela tradiční arabskou zemí, kterou si v bájné představě umíme utvořit. Je to trochu jiná destinace, než například sousední Saúdská Arábie a některé jiné země, avšak k tomu se asi ještě dostaneme. Jako vždy - v životě rozhodují náhody. Jsou situace, které neprojektujete, neplánujete - a ony přijdou. Nebylo to pouze lákavé „nutkání“ vstoupit na neznámou půdu a zažít nějaké dobrodružství, seznámit se s dalekým světem, i když příznávám, že to byl krok do velkého neznáma.

MS: *Se zeměmi, kam jezdil „orient express“.*

PH: Byl jsem osloven dlouholetým přítelem, který docela úspěšně působí na Srí Lance, neboť tam koupil pozemky, nemovitosti. Jeden z jeho významných klientů byl velmi vážený, zkušený a úspěšný mezinárodní obchodník, který měl svou základní adresu v Dubaji. Seznámili jsme se o on mne pozval na poznávací cestu po Emirátech. Nabídka vypadala velmi zajímavě, lákavě a po nějakém váhání a zkoumání jsem řekl: proč ne? Vždyť v životě můžete zkusit leccos. Nasedl jsem do letadla a strávil jsem tam prvních čtrnáct dnů. Bylo to velmi zajímavé, protože dotyčný mě vlastně provedl celou zemí a měl jsem možnost se setkat se spoustou významných domácích osobností, a i proto mě to začalo zajímat a byl jsem chycen možností poznávání. Nechtěl jsem zůstat v pozici jednorázového turisty, případně člověka, který přijímá pouze zprostředkovaná sdělení. Měl jsem zájem si to zažít a „osahat“ sám, a proto jsem se v tom rozhodl pokračovat. Mezitím se začaly objevovat zajímavé obchodní příležitosti, a proto jsem hledal svou vlastní cestu. Jsem přesvědčen, že se mi podařilo ji nalézt.

MS: *Jak důležité je, když je někdo spojen se založením politické strany, tedy má zkušenost s vedením lidí a jejich organizování?*

PH: Bavíme se o historii, která je stará 25 let. Že sám sebe asi mohu definovat jako „homo politicus“ mě nedeterminuje a nediskvalifikuje z jiných světů. Necítím se postižený, omezený a již vůbec ne, že bych měl vypáleno Kainovo znamení.

MS: *Myslím si, že se člověk se může lépe ve světě orientovat.*

PH: Je to možné. V jednom je výhoda zřejmá: nemám nějaký přehnaný ostych vůči autoritám. Někdy se zdá, že svět je tak zásadně jiný, složitější, pestřejší a odlišný od zprostředkovaných zkratk, že věci musíte poznat nejen z osobního kontaktu, ale přiměje vás to něčemu se doučit, zjistit, jak se vše zrodilo, kdo je kdo atd. Musím říci, že po té první seznamovací cestě jsem se na další mise připravil důkladněji a bylo to velmi užitečné. Nemyslím si, že by to přímo souviselo s mojí politickou zkušeností.

MS: *Člověk politický se pak setkává snáze. Člověk, který je schopen vést hovor, má výhodu. V tom musí mít výhodu.*

PH: V jednu chvíli jsem byl vyzván místní královskou rodinou v Dubaji, jestli nechci na mou prestižní prezentační akci přizvat i našeho velvyslance a pozvat ho na společnou večeři. Zatelefonoval jsem našemu ministrovi zahraničí a zkonzultoval jsem to s ním. On říkal: je to možné, ale dodal, že to záleží pouze na mně a přeje mi v mé misi úspěch. Pak jsem měl kontakt i s Hospodářskou komorou, aby bylo zjevné, že ta cesta a její další obchodní pokračování není pouhé nahodilé jednorázové dobrodružství, ale je to začátek dlouhodobějšího procesu.

MS: *Jakými předsudky trpíme vůči prostoru, kam nyní směřují vaše cesty, které jsou motivovány obchodem?*

PH: Zásadní otázka! Předsudky a neznalost, kterou máme tendenci překrývat burácející jednoznačností, ta se neprojevuje pouze oproti arabskému světu, perskému zálivu, ale máme problém s tím „sžíváním“ s jakoukoliv jinakostí. To nás velmi limituje. Mnoho našinců by bylo překvapeno, že pokud by strávili nějaký čas v Dubaji či v Abú Dhabí, a pak by zjistili, že jde o kosmopolitní destinace, které mají úplně jinou atmosféru, než si člověk představuje z pohádek tisíce a jedné noci anebo z produkce nějakých jednobarevných internetových zdrojů. Jako globální svět jsme se dostali do mezní pozice a vystoupit z ní či ji překonat můžeme pouze tehdy, když dostanou prostor lidé vzdělaní, informovaní, empatičtí a tolerantní zároveň. Cestujete-li do země, kde je dominantním náboženstvím islám, pak vás nemůže překvapit to, že vedle vašeho hotelu stojí mešita a pravidelně pětkrát denně imám svolává své „ovečky“ na modlitbu. Je tam mnoho věcí jinak - příroda, podnebí, lidé jsou jinak oblečeni, jinak vypadají. Myslím si, že je důležité mít respekt k jinakosti. Brát to, jak to je, je to jejich svět, je to jejich tradice. Je to jejich historie, jejich zvyklosti. Pokud to nebrání ostatním lidem se svobodně pohybovat a svobodně působit, žádný problém s tím nemám. Víím, že když naši partneři přiletí sem, chovají se s velkým respektem vůči nám, našim tradicím, našim zvyklostem. Jinak to být nemůže. Dobré vztahy nikdy nefungují jako jednosměrné ulice a dobrý byznys by měl být vždy v modelu win-win.

MS: *Možná by přivítali, kdybychom zde měli mešitu a klaněli bychom se Bohu. Vás zaujala religiozita.*

PH: Praktikující víra může mít různé podoby. Rád bych řekl, že mí partneři jsou povětšinou lidé, kteří vystudovali prestižní britské univerzity, mají velmi distingované vystupování, mají velmi dobré povědomí o globálním světě, jsou velmi dobře vybaveni jazykově. Naši evropskou historii znají, a asi i

lépe než my tu jejich, a i proto nemají potřebu někomu vnucovat svá pravidla hry. Ta utkvělá představa o spiknutí, o fatální válce světů, o boji všech proti všem, to je nebezpečný blud, v němž bohužel mnozí žijí. Samozřejmě, že vedle tohoto umírněného islámu existují různé odnože extremismu, který pak končí v nenávistné, nepřátelské podobě, ale to není případ lidí, kteří dnes spravují Spojené arabské emiráty.

... Co vědí o nás? ...

MS: *Mnohdy o nich máme předsudky, ale co oni o nás vědí, pokud vědí více než my o nich? Říká jim něco spojení „demokratické Československo“, Československo jakožto srdce Evropy? Československo, jakožto země, která byla „unesena“ „východním medvědem“ ... S čím si nás spojí?*

PH: Ano, dostali jsme se i do těchto debat. Lidí, kteří jsou ochotni a hlavně schopni vést důkladnou diskusi o tom, jak je vnímána naše země u nich, není mnoho – a nedělejme si iluzi, i oni vědí jen základní obrysy, že jsme součástí Evropské unie a NATO, znají jediné jméno naší čerstvé historie – a to je Václav Havel. Vědí, že jsme patřili do ruské sféry.

MS: *To je minulost ...*

PH: Musím říci, že jsem tam byl mimo jiné i v době, kdy se v Emirátech objevil náš pan současný prezident. Naštěstí si toho nikdo moc nevšiml, protože to opravdu nebyla reprezentativní událost a ani vizitka naší země. Je potřeba si uvědomit, že představitelé jejich země jsou velmi střídmí, někteří žijí téměř asketicky. Jejich vztah k alkoholu je velmi vlažný, i když jsou pozorní hostitelé, a proto když přijede někdo z oficiálních vyšších kruhů jako host z daleké země, tak mu poskytnou veškerou pohostinnost, ale nepředpokládají, že by někdo během večera byl schopen vypít litr vína. Je to složité. Nikdy nikdo nedostane šanci opravit znovu první dojem, a platí to i pro hlavy států. Do podrobností se raději pouštět nebudu. Navíc žijeme v době, kdy si my je (ale i oni nás) můžeme velmi jednoduše „vygooglovat“, a proto základní informace mají, pokud je chtějí mít. Velmi dobře pracuje i tamní zpravodajská komunita. Jejich vzorem bezpečnosti není nikdo z arabského světa, ale Izrael. Často používají špičkovou izraelskou techniku při posilování prvků bezpečnosti. Země je spravována důkladným, sofistikovaným způsobem. Není to žádný chaos. Z mého pohledu jde o profesionální a promyšlenou práci.

... Jací jsou sami? ...

MS: *Když tam přijíždíte jako podnikatel z integrované Evropy, jak vnímají samotnou entitu, která se utváří více jak 60 let? Tato instituce přispívá k míru, prosperitě.*

PH: Na úvod jsem řekl, že Spojené arabské emiráty jsou trochu atypické, také bych měl říci v čem. Spočívá to hlavně v tom, že jsou ve sporech, které kolem sebe v sousedství zaznamenávají, téměř vždy neutrální. Sice se emiráty staly součástí arabské koalice, jsou aktivním hráčem v OPEC, byly však také součástí koalice operace „Pouštní bouře“, v roce 2015 uvolnily své letecké základny pro francouzské letectvo, které odtamtud bombardovalo základny Islámského státu v Iráku a Sýrii. Jejich politika je mnohem otevřenější, není tak dogmatická jako například v sousední Saudské Arábii. Kromě Kuvajtu je to jediná země, která toleruje vyznání jiné víry – hinduismu a křesťanství. Nás potěšilo, že v Abú Dhabí je sídlo katolického biskupa. Je to vlastně sídlo biskupství pro celý Arabský poloostrov. Například v emirátu Fujairah, kde působím, je i katolická škola. A Evropu a její institucionální podobu moc neřeší. Myslím, že jsou vůči Evropě otevření, a to s respektem k její historii i ekonomickým vazbám.

MS: *Vše je v malém množství ...*

PH: Země vychází z určitého historického základu. Je to dáno i tím, že do roku 1971 bylo toto území ještě britským protektorátem. Emiráty, jako specifický druh federace sedmi království, vznikly v roce 1971. Britové zde zanechali výraznou stopu. Původně měl být součástí SAE i Kuvajt a Omán, ale ty se rozhodly pro samostatnost, podobně jako Bahrajn. Zůstalo tam 7 emirátů, které vlastně tvoří jeden celek. Zároveň mají jednotlivé země poměrně velkou autonomii. Můžeme říci: rozdíl oproti sousedním zemím je zásadní a pro nás příznivý. Když jste se tával na vztah k Evropě a Evropské unii, řekl bych, že velmi silně a pozitivně tam jsou vnímáni nejen historicky hlavně Britové, velmi silně a pozitivně je tam vnímána i Kanada a také Austrálie. To též souvisí se současnou reformou vzdělávacího systému. Do Emirátů vstupují velké privátní značky soukromých škol z Británie, Kanady, z Austrálie. Lidé si vybírají mezi těmi, které nabízí kvalitu, nabízí jistou empatii a vysokou přidanou hodnotu.

MS: *Nedivme se, mohou si to dovolit koupit.*

PH: Nejde jen o peníze. Souvisí to i s definováním priorit, a tedy i se sdílenou vizí budoucnosti. Vědí, že budoucí generace bude jednou spravovat jejich odkaz a dobré vzdělání je klíčovým předpokladem této kontinuity. Jinými slovy - samotná znalost koránu nestačí. Ale obecně platí, že je to tak zajímavý trh, že tam naleznete skoro ve všech komoditách všechny velké světové značky. To zásadní, co se tam v tuto chvíli děje, je generační výměna vedení země.

MS: *Podíváme-li se do dvacátého století, to asi bylo období, které znamenalo zásadní zlom ve vývoji toho „malého prostoru“ na velkém Arabském poloostrově.*

PH: Domnívám se, že mnoho lidí má představu - i ti, kteří tam byli na dovolené, nebo zažili týden na nějaké pláži, že je to „bláznivý“ přehnaně okázalý svět, jenž je iracionální. To je jedna z tváří. Oni pochopitelně už dávno opustili model „arabského skanzenu“. Chtěli naplnit úsloví, že jsou zemí, kde není nic nemožné, zemí, kde se sny mění ve skutečnost. Tito lidé ze zakládajících královských rodin si plnili mnohá dětská přání, a i trochu rivalizovali mezi sebou navzájem. Vše to souviselo s dominantním příjmem, což byla ropa. Emiráty se tak mohly zařadit mezi nejbohatší země. Životní úroveň občanů Spojených arabských emirátů je naprosto srovnatelná s Německem. Je to země, která nikdy neměla ztrátový rozpočet, vždy měla přebytky. Když jsem zmínil, že tam dochází ke generační výměně, tak vzpomeňme na generaci otců zakladatelů, kteří v sedmdesátých letech začali zemi budovat. Před 46 lety v té zemi nebylo nic. To byla poušť. Dnes máte oprávněný pocit, že jste skutečně ve 21. století.

MS: *Když se však podíváte do Ománu, Jemenu, to jsou země, kde máte většinou poušť a žádnou vymoženost, kterou vidíte v Emirátech. Můžeme říci: jedte několik stovek kilometrů a jste v „jiném světě“.*

PH: Není tomu tak zcela. Omán je země, která působí velmi příjemným až malebným dojmem, není to bláznivý „megacirkus“ jako v Dubaji. Je tam vidět respekt a pokora ke krajině. Vládce Ománu je v tom dobrém slova smyslu osvícený monarcha, který ctí určité tradice, a jeho základní heslo je, aby se v zemi, kterou řídí a spravuje, žilo dobře. Pochopitelně, že tři čtvrtiny území tvoří poušť. To zásadní téma se netýká pouze zemí Perského zálivu, ale celého Blízkého východu, a je to voda. Stále ještě nedoceňujeme téma vody. Pitná voda je tématem číslo jedna. A Omán si to dobře uvědomuje, stejně jako severněji Izrael.

MS: *Těž musí dovážet potraviny.*

PH: Z 85 procent dováží SAE potraviny. Myslím si, že Emiráty velmi prozíravě vybudovaly jedno z největších letišť na světě. Dubaj je dnes největší tranzitní letiště. Je to zásadní globální dopravní křižovatka. Lidé, nejen ti, kteří přijíždí do Dubaje, ale i ti, kteří tam mají jen transit, jsou překvapeni,

co vše je možné vybudovat na poušti. Zrovna v roce 2017 budou otevírat nové mezinárodní letiště v Abú Dhabí, které má být stejně velké jako to dubajské. To je něco, co přináší benefit do hospodářské bilance. A mají také velké nákladní přístavy, zvláště potraviny se dovážejí po moři. Ještě bych se vrátil k tématu generační výměny. Otcové zakladatelé byli vlastně „hození“ do reality, najednou měli vše. Nezapomínejme – ropa se tehdy dobře prodávala za slušnou cenu.

MS: *Ne vždy se daří a podívejte, jak ropa může kolísat.*

PH: Ano, výkyvy jsou někdy značné. Je samozřejmě otázka, zdali za barel dostanete 100 anebo 40 USD. Zatím to zvládají.

MS: *Měli bychom doplnit, že před prvním ropným šokem barel stál zlomek toho, co v dnešní době. Je pro ně důležité, že „černé zlato“ je stále žádaná komodita, která ovlivňuje chod života na celém světě.*

PH: Pochopitelně, ale již to není o bytí či nebytí.

... Impulsy rozvoje ...

MS: *Podíváte-li se na Emiráty, zažívají rozvoj. Jaké jsou impulsy rozvoje?*

PH: Oni dbají na to – co se týče ropy a zemního plynu, aby byli nezávislí a nemuseli spoléhat na Saúdskou Arábii a z druhé strany na Irán. Druhou věcí je skutečnost, že pokud dnes otcové zakladatelé jsou již „kmeti“ v pokročilém věku, jsou to „důstojní senioři“, kteří jsou sice formálně vládci země, avšak praktickou reálnou správu země již předávají svým synům, kterým je dnes mezi třiceti, čtyřiceti lety. Zdůrazňuji – jde o absolventy prestižních britských univerzit, řada z nich má v Londýně své víkendové usedlosti, mají tam své obchodní společnosti. Víím, že si jednu věc uvědomili zcela zásadně. Podle jejich odhadů zásoby ropy vydrží nanejvýš 70 let a méně optimistické prognózy říkají, že to bude pouze padesát let, což je pro lidský život stále dobrá hranice, nicméně oni přemýšlí, v jaké kondici budou zemi předávat svým synům, svým vnukům. Cítí tak dlouhodobou odpovědnost, a proto se celá země posledních několika letech přetváří na moderní destinaci 21. století. Hlavní slovo, které tam slyšíte na každém kroku, které si dali do svého předsevzetí, do budoucí vize je „inovace“ a není to jen marketingový trik.

MS: *Co to konkrétně pro tuto arabskou zemi znamená?*

PH: Otevírají se novým technologiím, dokonce připravují i projekt vesmírné expanze. Tato země předefinovala své priority. Mně je velice blízké a sympatické, že jednotlivé priority jsou vzdělání, investice do moderních technologií, alternativní zdroje energií, zároveň infrastruktura a také zdravotnictví.

MS: *Mnohé máme my Evropané podobné.*

PH: Je potřeba si uvědomit, že země je rozdělena – pokud bych to měl zjednodušit – do tří sociálních skupin. Tou první jsou královské rodiny, které tvoří dědičnou monarchii – a to v jednotlivých emirátech na jednotlivých úrovních. Nehledejme tam model naší tradiční liberální demokracie. Podle mého názoru je nemožné jej tam implantovat.

MS: *V tomto ohledu jsou spojeni s Brity. Oni mají konstituční monarchii.*

PH: U nich je to tak, že vládcové – emírové tvoří stát. Nejlépe je to vidět na vztahu k půdě. Veškerá půda patří královské rodině. Když tam chcete něco postavit, případně vybudovat, můžete dostat pronájem na padesát let za vstřícnou cenu. Pokud to tak bude, tak ještě za předpokladu, že vašim

partnerem bude někdo místní. To je první kategorie - místní hierarchie, královské rodiny. Ty tvoří vládnoucí strukturu.

MS: *Nesmíme zapomenout na fakt, který je charakteristický pro evropské politické poměry.*

PH: Ano, nemají politické strany a jiné tzv. vymoženosti. Mají orgán, který se nazývá Nejvyšší rada, což je 7 prezidentů - emírů jednotlivých zemí. Ti si ze svého středu volí federálního prezidenta. Je to někdo z hlavní rodiny Al Nahyan z Dubaje, respektive Abú Dhabí. Ti mají pravomoc rozhodovat o společných věcech. Například schvalují federální rozpočet, rozhodují o strategických záměrech rozvoje země, o klíčových dotačních titulech atd. Vedle sebe mají poradní orgán. A pak mají vládu, kterou jmenuje tato nejvyšší rada. Pokud se nemýlím v roce 2017 by měla mít 24 členů, ...

MS: *... což je i na naše poměry hodně, ale nic si to nezadá s počtem členů Evropské komise.*

PH: Mají to důkladně rozděleno. Byli bychom velmi překvapeni, ale ve vládě jsou tři ženy, což je například v Kataru nemožná věc.

MS: *Je tam tolerance, respekt.*

PH: Je zvláštní, že jednou z těch ministryní je ministryně pro štěstí. Zní to skoro pohádkově, ale je to tak. Mají zájem na tom, aby se ti, kteří jsou občany emirátů tam cítili dobře, měli svou perspektivu a žili v bezpečí a šťastně.

... Otázka vládnutí a komparace ...

MS: *Porovnáte-li to s naší republikou, tamní vládnutí je pečlivě řízeno. Důležité sektory mají svá ministerstva. I u nás to bylo před rokem 1989. Dnes máme 16 ministrů ... Víme dobře, že velké orgány jsou pro rozhodování nevhodné.*

PH: Vláda je čistě výkonný správní orgán, který nemá nějaké zásadní pravomoci. Ty má nejvyšší rada. Vláda dělá administraci, rutinní správu. Jednotlivá ministerstva jsou velmi málo početná ve srovnání s našimi úřady. Počet státních úředníků je tam řádově nižší. Mimochodem, srovnání se nabízí, protože v Emirátech celkem žije přibližně 9,5 milionů lidí. Není to o mnoho odlišný počet lidí ve srovnání s naší republikou. Když jsem řekl, že první kategorii tvoří královské rodiny, druhou ti, kteří mají občanství. Ti jej mají kvůli tomu, že se tam narodili, narodili se tam jejich rodiče, splňují určité podmínky. Těch jsou asi 2 miliony. Ostatní, kteří tam žijí, pracují, podnikají, posílají své děti do škol, nechají se léčit v místních zdravotnických zařízeních atd., jsou lidé, kteří tam jsou na dlouhodobý pracovní pobyt. Ti jsou členěni do různých kategorií. Je tam velké množství lidí v dělnických profesích. Pracovní povolení můžete získat na určitou dobu, pak jej můžete prodloužit. Musíte však dokázat, že máte zaměstnání, že váš pracovní pobyt doporučuje váš zaměstnavatel. No a pochopitelně velký počet lidí, kteří žijí v Emirátech tvoří zástupci mnoha mezinárodních společností a krátkodobě i stále se zvyšující počet turistů. Kvůli výhodnému daňovému systému je zejména v Dubaji také mnoho těch, kteří mají v Emirátech své jakoby přechodné bydliště. Občas jsem u nás zaslechl nářky, že jde o kvazi otrokářský model, že najatí pracovníci (zejména dělníci na stavbách) žijí a pracují v nelidských podmínkách. Je nutné si vše osahat a zažít. Je rovněž vhodné nastudovat si i jejich právo. Například jejich pracovní právo má docela překvapivě vstřícnou podobu. Vezměte si, že lidé, kteří tam přichází z Pákistánu, z Bangladéše, z Indie, z Filipín aj. míst do dělnických profesí mají pak průměrnou měsíční mzdu ve srovnatelné výši s tou naší. Je to asi necelých 4 tisíce dirhamů, což je přibližně 27 tisíc korun. Minimálně polovinu posílají domů a žije z toho v jejich domovských zemích celá rodina. Mají šestidenní pracovní týden, pracují obvykle v šestihodinových pracovních směnách - a to v pravidelných cyklech. Na velkých stavbách se staví 24 hodin denně. V parném létě to ani nejde jinak než v noci. Halogenovými světly se nasvítí stavba a cvrkot je tam od rána do rána.

Pak je vystřídá druhá směna. Většinou bydlí v dělnických ubytovnách na okraji města, nedaleko je nákupní středisko, kde si mohou - na rozdíl od centra Dubaje levně nakoupit a něco si uvařit. Tito lidé mají právo na jedno teplé jídlo denně a vodu, kolik vypijí. Ráno je na pracoviště odveze autobus a večer je opět přiveze. Tento přístup mi nepřipadne jako čisté otrokářství. Možná, že pro našeho odborářského náčelníka by byla krutá jedna skutečnost. Podepisujete-li pracovní smlouvu, pak se také zavazujete, že se budete nějak chovat - nejen v pracovní době, ale že budete ctít pravidla hry. Oni vám je vyjmenují - co můžete, co již ne. Nesmíte pít v práci alkohol, musíte chodit včas, musíte respektovat bezpečnost práce atd. Také, že nesmíte překračovat pravidla soužití, zákony země, a to i době pracovního volna. Mimochodem - vedlejším produktem tohoto přístupu je minimální kriminalita v zemi. Respektují-li řád lidé, je to správné. Udělají-li však zásadní přestupek, který již není na pokárání, existuje tam něco jako režim „žlutá“ a pak „červená“ karta. Tím je myšleno, že člověk dostane vážné varování, a pokud přestupek zopakujete podruhé, pak již neexistuje jiná cesta kromě této: naloží vás do dodávky, odvezou vás na letiště. Tam jsou na to připraveni. Do pasu dostanete razítko: nežádoucí osoba a je konec. Do země se již nikdy nevrátíte.

MS: *V naší společnosti je to cosi nevidaného, nepochopitelného.*

PH: Tlakem na kvalitu změnili strukturu pracovníků. V současnosti je to tak, že když byste se rozhodl postavit tam továrnu, případně hotel apod., většinou vám nabídnou adresu sídla společnosti, založení společnosti v některé „free zone“. Emiráty nabízí jako „bonus“ nulovou daňovou sazbu, nulové DPH. A navíc-v některé „free zone“ jsou vám schopni nabídnout kompletní servis od daňového, právního poradenství, přes personální podporu až po podporu prodeje.

MS: *Jak je praktikována? V čem se můžeme přiučit?*

PH: Je praktikována tak, že řeknete: pronajmu si u vás halu na tu a tu výrobu, ale potřeboval bych k tomu přibližně 80 pracovníků, uvedl bych zamýšlenou kvalifikaci. Oni vám lidi dle žádané kvalifikace vyberou a berou za ně garanci. Ve chvíli, kdy zjistíte nějaké zásadní nedostatky, tak to řešíte se svou smluvní personální agenturou, která bývá součástí dobře fungující free zone s „full servisem“. A pokud jde o tu podporu prodeje, pak Vám pomohou s průzkumem trhu, často operují i v sousedních zemích v celém regionu, mohou vám nabídnout podpůrnou zaváděcí kampaň, nabídnou vám prostory pro show room, personální posílení týmů, pomohou vybrat subdodavatele apod. Je to nejen efektivnější, ale i levnější než vše tvořit sólo na zelené louce, respektive na písečné poušti. Oni chtějí, abyste u nich peníze investovali i utráceli a pak můžete být velmi úspěšní.

MS: *Je zajímavé naslouchat vašim popisům a postojům. Otázce přístupu vládnutí je dobré se věnovat i nadále, avšak musím se omluvit, neboť je čas na rozloučení, a proto na shledanou příště.*